

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

19 יולי 2016

ת"פ 54140-11-13 מדינת ישראל נ'
קופל ואח'

לפני כב' השופטת לימור מרגולין-יחידי

המאשימה	מדינת ישראל
	נגד
הנאשמים	<ol style="list-style-type: none"> 1. אבנר קופל 2. ראובן עופרי 3. רב אור סוכנות לביטוח (1998) בע"מ 4. בר-אור סוכנות לביטוח (1993) בע"מ 5. דוד דוד 6. אריה אריאלי 7. איל בן סימון 8. הפניקס הישראלי חברה לביטוח בע"מ

נוכחים:

ב"כ המאשימה: עו"ד קרן צבירן ועו"ד שרון כהנא

נאשם 5 וב"כ עו"ד נווית נגב

נאשם 6 וב"כ עו"ד ארז הראל, עו"ד פנחס רובין, עו"ד סמדר רון ועו"ד הילה שמעון

נאשם 7 וב"כ עו"ד גיורא אדרת ועו"ד רותי ליטבק

נאשם 8 וב"כ עו"ד ארז הראל, עו"ד פנחס רובין, עו"ד סמדר רון ועו"ד הילה שמעון

חקיקה שאוזכרה:

[פקודת מס הכנסה \[נוסח חדש\] - לא מרובד: סע' 217, 218, 219, 220, 224, א224\(2\)](#)[חוק העונשין, תשל"ז-1977: סע' 23, 415](#)**גזר דין לנאשמים 5, 6, ו-8**

פתח דבר – הערות מבוא

בעיצומה של פרשת ההגנה התגבש הסדר טיעון בין נאשמים 5 – 8 לבין המאשימה, במסגרתו הומר האישום נגד נאשם 7, בן סימון, בהליך מנהלי וכתב האישום המתוקן בעניינו בוטל לאחר שהודה במיוחס לו. נאשמים 5, 6, ו- 8 הודו, הורשעו בעובדות כתב אישום מתוקן, והצדדים הסכימו לגבי כל מרכיבי הענישה.

בהתאם להסכמות העונשיות במסגרת הסדר הטיעון, על נאשמת 8 יוטל קנס בסך 14 מיליון ₪. על נאשם 5 יגזרו מאסר על תנאי, קנס בסך 100,000 ₪ ושל"צ בהיקף של 250 שעות. על נאשם 6 יגזרו קנס בסך 100,000 ₪ והתחייבות להמנע מעבירה בסך 200,000 ₪.

נאשמת 8, הפניקס, היא חברה ציבורית המרכזת את כלל עסקי הביטוח של קבוצת הפניקס, פעילה בתחום הביטוח כ- 50 שנה והיא אחת מחמש קבוצות הביטוח המובילות בישראל.

נאשמים 5 ו- 6, מנהלים בכירים בפניקס בתקופה הרלבנטית להליך שלפניי, בין השנים 2005 - 2009. נאשם 5, דוד, שימש בתקופה הרלבנטית כסמנכ"ל ומנהל כספים בפניקס והיה מנהל פעיל בחברה. נאשם 6, עו"ד אריאלי, שימש בתקופה הרלבנטית כסמנכ"ל ויועץ משפטי בפניקס והיה מנהל פעיל. למען הנוחות יכוננו נאשמים 5, 6, ו- 8 - נאשמי הפניקס.

עניינו של כתב האישום במעשי עבירה שבוצעו על ידי נאשמי הפניקס במסגרת הקשר העסקי של הפניקס מול נאשמים 1 – 4, הסוכנים קופל ועופרי והסוכנויות שניהלו, רב אור ובר אור. נאשמים 1 – 4 יכוננו למען הנוחות - הסוכנים.

הסוכנים אינם חלק מהסדר הטיעון, הם כופרים במעשים ובעבירות המיוחסים להם, ובעניינם עתידה להנתן הכרעת דין. מובהר כי כל התייחסות במסגרת גזר הדין לסוכנים היא בהתאם לנטען בכתב האישום המתוקן במסגרת הסדר הטיעון, ולצורך בחינת הסוגיות הרלבנטיות לנאשמים 5, 6, ו- 8 בלבד, ואין בעצם הבאת טענות המאשימה ביחס לסוכנים כפי שהן מפורטות בכתב האישום המתוקן במסגרת גזר הדין, כדי להביע עמדה כלשהי ביחס לאחריות הסוכנים למיוחס להם או לקבוע ממצאים שהם בעניינם.

המאשימה ונאשמי הפניקס ביקשו לסיים את ההליך הפלילי בסמוך להצגת הסדר הטיעון, והסוכנים באמצעות סנגוריהם הבהירו כי אין להם התנגדות שגזר הדין בעניין נאשמי הפניקס ינתן בעיתוי הנוכחי, לאחר ששמיעת הראיות בעניינם של הסוכנים, רובה ככולה הסתיימה.

בטרם אדרש לעובדות כתב האישום המתוקן בו הורשעו נאשמי הפניקס, אציין באופן כללי כי השוואה בין כתב האישום המקורי לבין כתב האישום המתוקן, מעלה כי השתלשלות הארועים בכללותם מתוארת באופן דומה בשני הנוסחים.

עם זאת, עיון מדוקדק מעלה כי קיימים הבדלים משמעותיים בין שני הנוסחים ביחס לנאשמי הפניקס, ואלה עיקרי ההבדלים:

הראשון, כתב האישום המתוקן יוצר אבחנה ברורה בין קבוצת נאשמי הפניקס לבין הסוכנים, ואינו מייחס עוד תכנית מרמתית משותפת של שמונה נאשמים שחברו להם יחדיו. אכן, גם בכתב האישום המקורי היו קיימות אבחנות עובדתיות ואבחנות בהוראות החיקוק, עם זאת, בכתב האישום המתוקן חודדה האבחנה בכל ההיבטים, כששליטת המאשימה בנוסח המתוקן באו לידי ביטוי בצורה מדויקת חלקם והיקף אחריותם של נאשמי הפניקס והאבחנה ביניהם לבין חלקם והיקף אחריותם הפלילית של הסוכנים, כפי שהמאשימה רואה זאת בשלב מתקדם זה של הראיות.

השני, חל שינוי בדרגת המחשבה הפלילית הנלווית למעשים ובהתאמה בהוראת החיקוק בה הורשעו נאשמי הפניקס. כך, בכתב האישום המקורי יוחסו לנאשמי הפניקס עבירות על [סעיף 220 לפקודת מס הכנסה](#) [נוסח חדש], תשכ"א – 1961 (להלן: "פקודת מס"ה") של הכנה וקיום רשומות כוזבות, הצגת מסמכים כוזבים לצורך מניעת ניכוי מס במקור ושימוש במרמה עורמה ותחבולה במטרה להתחמק ממס. לעומת זאת, בכתב האישום המתוקן העבירות הן של מסירת ידיעות לא נכונות ללא הצדק סביר ואי ניכוי מס, עבירות על [סעיפים 217 ו- 218 לפקודת מס"ה](#) בהתאמה, שדרגת המחשבה הפלילית בהן פחותה.

השלישי, עובדות והוראות חיקוק מחמירות מתחום [חוק העונשין](#) נמחקו מכתב האישום המתוקן, והכוונה לעבירות של קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות וסיוע לקבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, עבירות על [סעיף 415 סיפא לחוק העונשין](#), תשל"ז – 1977.

ההיבט האחרון, הנוגע לנאשמים 5 ו-6, שלהשקפתי, גם לאחר ששמעתי את דברי ב"כ המאשימה, משקף שינוי משמעותי ולא רק חידוד של מצב קיים, נוגע למקור האחריות הפלילית המיוחסת לנאשמים 5 ו-6. אמנם גם בכתב האישום המקורי יוחסו לנאשמים 5 ו-6 הוראות סעיפי העבירה ביחד עם הוראת [סעיף 224א לפקודת מס"ה](#), ואולם עיון בפרק העובדתי בכתב האישום המקורי, ובעיקר בסעיפים 81 – 83, מוביל למסקנה כי המעשים יוחסו להם הן במסגרת אחריות ישירה לעבירות, ובנוסף לאחריות זו יוחסה להם גם אחריות מנהלים, בהתאם לדרך הניסוח המקובלת והמוכרת בפסיקה של ייחוס אחריות פלילית בשני המסלולים. לעומת זאת, בכתב האישום המתוקן שונו הניסוחים העובדתיים באופן המבהיר כי האחריות הפלילית היא אחריות מנהלים בלבד, כשמובהר מתוך כתב האישום שלא התגבשו אצל נאשמים 5 ו-6 המרכיבים הנדרשים לביסוס אחריות ישירה, ואף הוראת החיקוק מיוחסת לנאשמים 5 ו-6 "מכוח אחריות מנהל לפי סעיף 224א לפקודת מס"ה" (סעיפים 1 – 2 להוראות החיקוק ביחס לנאשמים 5 ו-6) ובמסלול אחריות זה בלבד.

לנאשמים 5 ו-6, אם כן, לא יוחסו בסופו של דבר מעשים פליליים ומחשבה פלילית, שדי בהם לגיבוש אחריות ישירה עצמאית לכל אחד מהם למעשי העבירה. חלף זאת, פירט כתב האישום

המתוקן את מעורבותם של נאשמים 5 ו- 6, כמו גם נאשם 7 ואחרים, בנגזרות מסוימות של המעשים הפליליים, כשתצרך המעשים של כל המעורבים, מכוח היותם של הנאשמים אורגניים בפניקס, מגבש מעשים פליליים ומחשבה פלילית מלאים אצל הפניקס, בבחינת שלם העולה על סך חלקיו. אחריותם של נאשמים 5 ו- 6, שהיא אחריות מנהלים בלבד לפי כתב האישום המתוקן, היא אחריות הנגזרת מאחריותה של הפניקס כתאגיד וממעמדם כמנהלים בפניקס, והיא מבוססת על העובדה שהפניקס עברה את העבירות, ונאשמים 5 ו- 6 לא נקטו בכל האמצעים הסבירים למניעת העבירות שעברה הפניקס, הכל בהתאם להוראת [סעיף 224א\(2\)](#) לפקודת מס"ה.

ההבדלים הנזכרים, ובעיקר זה הנוגע לאחריות נאשמים 5 ו- 6, כל אחד לבדו, והצטברותם ביחד, הם הבדלים דרמטיים מבחינת חומרת המעשים בהם הורשעו בסופו של דבר נאשמים 5 ו- 6.

מצאתי לנכון לעמוד על הדברים כבר בפתיח, משום שיש בהם, ובעיקר בעובדה שהאחריות של נאשמים 5 ו- 6 היא אחריות נגזרת בלבד, אחריות מנהלים, כאמור, כדי להביא אותי למסקנה שהסדר הטיעון הוא סביר בנסיבות העניין. ודוק, המסכת העובדתית המתוארת בכתב האישום המתוקן, גם בהתחשב בהוראות החיקוק המקלות יותר, היא חמורה ומחייבת ענישה הולמת. אילו היו נאשמים 5 ו- 6 מורשעים באחריות ישירה למעשים נושא כתב האישום המתוקן, כמי שהתגבשו אצלם מלוא יסודות המעשה הפלילי והמחשבה הפלילית, ואילו היו מוצגות בפניי אותן הסכמות עונשיות, דומה שהייתי נאלצת להגיע למסקנה שהעונשים המוסכמים חורגים לקולא מהענישה ההולמת את נסיבות העניין, במידה כזו שאינה מאפשרת כיבוד של הסדר הטיעון. ואולם, לאור אופי מעורבותם של נאשמים 5 ו- 6 כמפורט לעיל, ואחריותם למעשים שהיא אחריות נגזרת בלבד מכוח מעמדם, ולאור יתר ההבדלים, כמו גם הנתונים והשיקולים שיפורטו להלן, ההסדר בכללותו הוא סביר, ויש הצדקה לכבדו בהתאם לעקרונות בדבר כיבוד הסדרי טיעון.

תמצית כתב האישום המתוקן

עובדות הפרשה מתוארות בהרחבה בכתב האישום המתוקן.

מדובר במעשים שהם תולדה של הסכם עמלות בין הסוכנים לבין הפניקס שנחתם בספטמבר 2005, וקבע את הסכומים שמשלמת הפניקס לסוכנים, מנגנוני התשלום וצורת ההתחשבות, כמפורט בסעיפים 15 – 19 לכתב האישום המתוקן (להלן: "הסכם העמלות"). הסכם העמלות הניח שגם בעתיד יהיו לסוכנים אישורי פטור מניכוי מס במקור, כפי שהיו ברשותם בעת החתימה על ההסכם. בהתחשב בכך שניתנו לסוכנים הלוואות מהפניקס, שתאמו את תשלומי העמלות העתידיות, הרי שבמציאות של פטור מניכוי מס במקור לסוכנים, היו הלוואות צפויות להפרע מקיזוז העמלות, וההעברות הכספיות העתידיות אמורות היו להתבצע ביחס למרכיב המע"מ בחשבונות המס העתידיות שיוציאו הסוכנים.

בתקופה שלאחר החתימה על הסכם העמלות חלו מספר התפתחויות:

בשלהי דצמבר 2005 הוטל על ידי רשות המיסים עיקול בפניקס על כספים לזכות רב אור. העיקול הקפיא יתרה בסך 365,450 ₪ בכרטיס הנהח"ש של רב אור, סכום שאלמלא העיקול היה מועבר לרב אור (להלן: "הסכום המעוקל").

בחודש מאי 2006 נשלחה לפניקס המחאת זכות של זכויותיה וחובותיה של רב אור לבר אור (המחאת הזכויות הראשונה כהגדרתה בכתב האיטום המתוקן).

בחודש ינואר 2007 פרעה רב אור שיק לפקודתה על סך 1,376,123 ₪ מכוח הסכם העמלות.

בחודש מרץ 2007 עודכנה במחשבי הפניקס העובדה שבוטל הפטור מניכוי מס במקור לרב אור. ביטול הפטור הוא מחודש מרץ 2006 והעדכון במחשבי הפניקס היה באיחור של כשנה. החל מיום 1.4.07 הייתה הפניקס מחויבת בניכוי מס במקור בשיעור 40% מסכום העמלות שנרשמו לטובת רב אור. במצב דברים זה לא ניתן היה לקזז את מלוא החזרי ההלוואות מול העמלות.

הפניקס הורשעה בכך שהחל מחודש דצמבר 2007 ואילך פעלה ללא הצדק סביר, בכך שלא ניכתה מס במקור בסכום כולל העולה על כ - 6.5 מיליון ₪ מתוך הכספים ששולמו לרב אור, ומסרה ידיעות שגויות שהיה בהן כדי להשפיע על חיובי הסוכנים וחיובי הפניקס במס. נאשמים 5 ו - 6 הורשעו בכך שלא נקטו בכל האמצעים הסבירים למניעת ביצוע העבירות על ידי הפניקס.

הרשעת הנאשמים 5, 6, 8 מבוססת על העובדות שלהלן:

על פי הנטען בכתב האיטום המתוקן, הסוכנים נדרשו בינם לבין עצמם לייצר פתרון בו בפועל לא ינוכה לרב אור מס במקור מהעמלות. הסוכנים פנו לפניקס באמצעות נאשם 5.

בעקבות שיחות עם הסוכנים, בישיבה שהתקיימה בפניקס ביום 20.12.07 בנוכחות נאשמים 5 ו - 7, הוחלט על ביצוע תיקונים בכרטיסי הנהלת החשבונות של רב אור ובר אור לשנת 2007 שעדיין לא נסגרו, ורישום כל הכספים בכרטיס בר אור, שלה יש פטור מניכוי מס במקור, בכפוף לקבלת אישור בכתב ביחס להעברת זכויות מרב אור לבר אור (המחאת הזכויות השניה, כהגדרתה בכתב האיטום המתוקן). זאת, הגם שלפי הסכם העמלות, הכספים הועברו מראש בחלקים שווים לרב אור ובר אור והדבר היה ידוע לנאשמים 5 - 8, והגם שהיה ידוע לפניקס שלרב אור אין פטור מניכוי מס במקור. בהתאם לכך, התקבלו מסמכי המחאת הזכויות השניה, לאחר שלבקשת נאשם 5 חתם עופרי על אישור מודעותו להגדלת ההכנסות. לאחר קבלת המסמכים בוצע תיקון רישומי בדרך של זיכוי בכרטיס בר אור, לה היה פטור מניכוי מס במקור, של כספים בסך כ - 14.5 מיליון ₪ שהועברו שנים קודם לכן על פי הסכם העמלות לרב אור, לה לא היה פטור מניכוי מס במקור. בהתאם למפורט בכתב האיטום המתוקן הפעולה בוצעה בידיעה ובאישור של נאשמים 5 - 7 "כל אחד על פי חלקו".

בצירוף פעולותיהם של נאשמים 5 ו- 6, ביחד עם נאשם 7 בקבלת המחאת הזכויות השניה ועריכת הרישומים בכרטיס בר אור, מסרה הפניקס ללא הצדק סביר ידיעות שגויות שיש בהן כדי להשפיע החיובים במס של הפניקס ונאשמים 1 – 4, ונאשמים 5 ו- 6 לא נקטו בכל האמצעים הסבירים למניעת עבירות.

בהמשך, בינואר 2009 נפרע שיק בסך 1,455,623 ₪ לטובת רב אור שנמסר לרב אור בהתאם להסכם העמלות. באותו מועד לא היה לרב אור אישור על פטור מניכוי מס במקור, ולפיכך הפניקס גילמה את סכום השיק והעבירה למס הכנסה סכום המתקרב למיליון ₪ אותם חבה לה רב אור. בין הפניקס לסוכנים התנהל דין ודברים במהלכו נדרשו הסוכנים לשאת בתשלום המס או להמציא אישור על פטור מניכוי מס במקור ביחס לרב אור.

בתקופה שבין ינואר ליוני 2009 התקיימו דיונים בנושא זה ובנושא הסכום המעוקל, כמפורט בסעיפים 55 ואילך לכתב האישים המתוקן.

לעניין הסכום המעוקל, קופל ביקש כי הסכום המעוקל ישמש לצורך קיזוז סכומים ששילמה הפניקס כניכוי מס במקור. בפגישה שנערכה ביום 17.6.09 בנוכחות נאשמים 5 – 6 נאמר לקופל כי לא ניתן לשחרר את הכסף המעוקל, גם לא לבר אור, היות שהמחאת הזכות מאוחרת לעיקול. במהלך הפגישה ציין עו"ד ברזל מהפניקס כי לא קיים מסמך המחאת זכויות מוקדם לעיקול. קופל מצידו טען כי קיים מסמך המחאת זכות מוקדם לעיקול, ובימים הסמוכים לאחר מכן דאג להעביר לפניקס מסמכי המחאת זכות מתאריך 29.9.05 עליהם מוטבעת חותמת נתקבל של נאשם 6 מיום 10.10.05 (המחאת הזכויות השלישית, כהגדרתה בכתב האישים המתוקן). לטענת המאשימה, מסמכי המחאת הזכויות השלישית זויפו על ידי קופל באותו עיתוי. מסמכי המחאת הזכויות השלישית לא היו קיימים במשרדי הפניקס בעבר. למרות זאת, נאשם 6 אישר לנאשם 5 שביקש את אישורו משום שלא הכיר את המסמכים, את דבר קבלתם במועד המוטבע עליהם. בעקבות זאת, שחררה הפניקס את הסכום המעוקל ביום 26.7.09 לטובת כרטיס הנהלת חשבונות של בר אור, שהעבירה את הכסף לקופל.

לעניין החוב של רב אור בקשר לכספי הניכוי במקור, במסגרת דיונים ביחד עם נאשמים 5 ו- 6, סוכם כי הפניקס תעמיד לקופל הלוואה אישית, באמצעותה יחזיר קופל את הסכום שקיבלה רב אור בשיק, והפניקס תוכל להפחית את סכומי המס שעליה להעביר לרשות המיסים כניכוי מס במקור. לאחר מכן, בהתאם לסיכום יועבר אותו תשלום לבר אור שלה פטור מניכוי מס במקור. ביום 30.6.09 ניתנה לקופל הלוואה אישית והפניקס הוציאה שיק לפקודת עצמה בסך 1,455,623 ₪. בסמוך לאחר מכן תוקנו הרישומים בכרטיס רב אור בפניקס, והופחתו סכומי המס במקור שהועברו לרשות המיסים. הפניקס העבירה את הסכום לבר אור בצירוף הפרשי הצמדה וריבית.

בצירוף פעולותיהם של נאשמים 5 ו- 6, במתן הלוואה, השבת הסכום, הפחתת המס, שינוי הרישומים והעברת התשלום לבר אור, מסרה הפניקס ללא הצדק סביר ידיעות שגויות שיש בהן כדי

להשפיע החיובים במס של הפניקס ונאשמים 1 – 4 ונאשמים 5 ו – 6 לא נקטו בכל האמצעים הסבירים למניעת עבירות.

טיעוני הצדדים לעונש ודברי הנאשמים

ב"כ המאשימה עמדה על החומרה במעשים בנסיבותיהם ועל מאפייני המעשים, על חשיבות הפיקוח הנדרש מנושאי תפקיד בחברה ציבורית ועל האחריות המוטלת על חברה ציבורית בכלל ובתחום הביטוח בפרט, וחשיבות ההבטחה של פעילות על סמך מידע מלא מקיף ומהימן שיבטיח פעילות תקינה מול רשויות המס. היא הבהירה את הטעמים לגיבוש הסדר הטיעון, וביקשה לאמץ את הסדר הטיעון המהווה לשיטתה הסדר כולל סביר.

ב"כ הנאשמים 5, 6 ו – 8 הצטרפו לעתירה לכבד את הסדר הטיעון ועמדו על המשמעויות הקשות של העונשים המוסכמים לגבי הנאשמים ונסיבותיהם.

נאשמים 5 – 6 הביעו צער, עמדו על ההשלכות של ההליך וביקשו לאמץ את הסדר הטיעון.

דיון והכרעה

העבירה על [סעיף 217](#) לפקודת מס"ה עוסקת, בין היתר, במי שללא הצדק סביר מסר ידיעות לא נכונות בנוגע לעניין המשפיע על החיוב במס. עבירה זו נבדלת מהעבירות על [סעיף 220](#) לפקודת מס"ה הנעברות במטרה להתחמק ממס, בעיקר בכך שהמעשים מבוצעים "ללא הצדק סביר", היינו בחריגה מסטנדרט ההתנהגות המצופה, בהתאם למבחן אובייקטיבי של סבירות. לאור טיעוניו של ב"כ נאשמים 6 ו – 8, אציין כי מגוון האפשרויות של התנהגות הסוטה מסטנדרט התנהגות סביר, כולל אמנם גם התנהגות בטעות, כשהטעות בנסיבות העניין איננה סבירה. עם זאת, בבחינת אופי הסטייה ומאפייניה מוגבל ביהמ"ש לעובדות כתב האישום המתוקן המונח לפניו, ובהליך שלפניי אינני מקבלת את טענת הסנגור כי העובדות מתארות טעות, אלא מדובר בפעולה אקטיבית של מסירת ידיעות שגויות, ובמעשים שגם מבחינת היקף הפיקוח הנוגע אליהם אינם מבססים חוסר פיקוח מחמת שגגה, אלא מבטאים התרשלות כוללת בפיקוח ובמידת המעורבות וביצירת מנגנוני בקרה שיבטיחו נקיטת כל האמצעים הסבירים למניעת התרחשות של עבירות.

העבירה על [סעיף 218](#) לפקודת מס"ה שעניינה אי נכוי מס שהיה צריך לנכותו, היא עבירה טכנית במהותה.

מסלול האחריות הפלילית הקבוע [בסעיף 224א](#) לפקודת מס"ה, הוא מסלול אחריות נגזרת של המנהל הפעיל (ופונקציונרים נוספים) לעבירות שביצעה החברה בה הוא ממלא תפקיד, ללא קשר לשאלה אם הוא עצמו נטל חלק במעשים. חיובו של נאשם שהוא מנהל פעיל, מושתת על אחריות החברה בפלילים. אחריות זו נקבעת בהתאם לתורת האורגניזם, המאפשרת לייחס לחברה את המעשים הפליליים והמחשבה הפלילית של אורגן בכיר בחברה, המהווה את האיני האחרי שלה, אשר מעשיו ומחשבותיו שקולים למעשה למעשה ומחשבותיה של החברה וכן בהתאם להוראות

סעיף 23 לחוק העונשין. מקום שהוכחה אחריות החברה בפלילים, בין אם היא הועמדה לדין והורשעה כמו בתיק זה, ובין אם לא ננקטו הליכים פליליים בעניינה, מוטלת על המנהל הפעיל אחריות למעשי החברה, והוא עלול להיות מורשע בהם מכוח מעמדו בחברה, אלא אם יוכיח קיומה של הגנה שיש בה כדי לפטור אותו מאחריות למעשי החברה: אי ידיעה על ביצוע העבירה או נקיטת כל האמצעים הסבירים למניעת העבירה. זאת מתוך ההכרה באחריות המוטלת על המנהל הפעיל מכוח מעמדו הפונקציונלי ותפקידו וסמכויותיו וקביעת סטנדרטים המחייבים פיקוח מלא ונאות מצידו בדרך של נקיטת כל האמצעים הסבירים למניעת התרחשות עבירות.

כפי שכבר צוין והובהר, אחריותם של נאשמים 5 – 6 היא אחריות מנהלים המבוססת על אי נקיטת כל האמצעים הסבירים למניעת עבירות.

דומה שאין צורך להכביר מילים ביחס לערכים המוגנים הנפגעים מעבירות של מסירת ידיעות שגויות, שיש בהן כדי להשפיע על חיוב במס ללא הצדק סביר ואי ניכוי מס כמתחייב בהוראות החוק. תשלום מס אמת במועד ודיווח תקין ומלא, המשקף את המציאות העסקית על ההשלכות הנגזרות ממנה ביחס לחיובי המס, וביצוע פעולות לגביית המס שנקבעו בחוק, הם חיוניים לקיומה של השיטה כולה. באי קיום עקרונות היסוד יש פגיעה באינטרס הציבורי הקולקטיבי, בקופה הציבורית, באמון הציבור בשלטון החוק, בעקרונות של יושר ושוויון.

מדיניות הענישה ביחס לעבירות על **סעיף 217** לפקודת מס"ה, שנעשו ללא הצדק סביר היא מגוונת מאד, ונעה מענישה צופה פני עתיד ועד עונשי מאסר בפועל לריצוי מאחורי סורג ובריה, בהתחשב באופי המעשים, מידת הסטייה שלהם מסטנדרט ההתנהגות הסביר והמצופה ועוצמת פגיעתם בערכים המוגנים. העונשים כוללים גם קנסות נכבדים שתכליתם לעקר את הכדאיות בביצוע העבירה.

בבואי לבחון את חומרת המעשים בנסיבותיהם, אני לוקחת בחשבון את מעמדה של החברה הנאשמת כחברה ציבורית מן הגדולות בתחומה ואת החובות הנגזרות ממעמדה זה לקיים את הוראות החוק ולהבטיח בדרך פעולתה, שהיא וכל בעלי התפקידים אצלה פועלים על סמך מידע מלא ומקיף ומקיימים את כל הנדרש מהם על פי דין. לביצוע עבירות על ידי חברה דוגמת הפניקס יש השלכות ביחס לחברה עצמה כחברה ציבורית על כל המשתמע מכך, יש השפעה על אמון הציבור בחברה, ויש השלכות החורגות מעבר לכך ונוגעות לשיטת המס בכללותה. אני לוקחת בחשבון את מעמדם של נאשמים 5 ו- 6, תפקידם הבכיר בפניקס, השכלתם הרלבנטית, הגם שלשניים אין מומחיות בתחומי המס, וסטנדרט הזהירות המוגבר הנובע ממעמדם זה. אין בכך כדי למעט, כמובן, מן העובדה שלא יוחסו לנאשמים 5 ו- 6 מעשים פליליים שיש בהם כדי לבסס אחריות ישירה לעבירות, ומעורבותו האקטיבית של כל אחד מהם במעשים הפליליים היא חלקית בלבד, כמפורט לעיל. כמו כן, מדובר בעובדים שכירים שהם מנהלים פעילים, אך אין להם הנאה אישית כספית ישירה או עקיפה ממעשי העבירה. בהקשר זה יש משמעות כמובן לכך שאין מדובר בחברה קטנה שבה יש זיקה וקשר הדוק בין המנהל הפעיל לבין האינטרסים של החברה ושל מקבלי החלטות

בחברה, אלא בחברה ציבורית גדולה. עוד אני לוקחת בחשבון שהמעשים התפרשו על פני תקופה ממושכת, כללו מגוון של פעולות בעלות מאפיינים שונים בתקופות שונות ובקשר לחיובים כספיים שונים, המגיעים לסכום נכבד העולה על 6 מיליון ₪, כשפעולות הפניקס באמצעות האורגנים שלה ובהם גם נאשמים 5 ו- 6 כל אחד לפי חלקו, כללו גם פעולות אקטיביות שהביאו למסירת ידיעות שגויות, לצד מחדלים של אי ניכוי מס. נתון נוסף שיש בו כדי להגביר את החומרה נוגע לכך שאותן ידיעות שגויות השפיעו על החיוב במס הן של הפניקס והן של הסוכנים. לא מצאתי בטיעונים הנוגעים לכך שליוו את הסכם העמלות גורמים מקצועיים כדי להשליך על המעשים שלפניי, שכן לא הסכם העמלות ואף לא התנייה העוסקת באפשרות להמחות זכויות הם שמבססים את העבירות הפליליות בהן הורשעו הנאשמים, ובהקשרן של העבירות הפליליות בהן הורשעו לא צוין בכתב האישום (ודומה שאף לא עלה מהראיות שנשמעו) כי הפעולות לוו ביעוץ חיצוני שעשוי היה ליצור אי הבנות או הסתמכות בדרגה כזו או אחרת. לעניין יוזמת המעשים, על פי הנטען בכתב האישום המתוקן הגורמים היוזמים הם הסוכנים, ואילו לגורמים הרלבנטיים בפניקס היה מידע שאינו מלא ואינו מקיף ותמונה חלקית בלבד של ההתרחשות הכוללת. דומה גם שדי במתואר בכתב האישום המתוקן כדי לשקף את שלל הנושאים בהם הייתה התדיינות בין הסוכנים לבין הפניקס. אין בנתונים אחרונים אלה כדי למעט מחובת נאשמים 5 – 6 לנקוט בכל האמצעים הסבירים למנוע את העבירות, אך יש בכך, כמו גם במעמד שיוחס להם, כדי להעמיד באופן מתאים את היקף אחריותם. לעניין מידת ההנאה ממעשי העבירות, כפי שצוין לנאשמים 5 – 6 לא הייתה הנאה כספית או הנאה ישירה, ואילו לפניקס היה אינטרס כלכלי בביצוע המעשים.

לאור העובדה שהצדדים הציגו הסכמה עונשית, לא נדרש ביהמ"ש לקבוע מתחם ענישה. אציין שבשל אופי אחריותם של נאשמים 5 ו- 6 כמפורט בהרחבה לעיל, העונשים המוסכמים מתיישבים עם תחתית מתחם הענישה, אילו הייתי נדרשת לקבוע מתחם, ויתכן שאף חורגים במידת מה לקולא מתחתית המתחם. כך או כך, בהתאם למדיניות הנוהגת בדבר כיבוד הסדרי טיעון, על פי נוסחת האיזון בין טובת ההנאה לנאשם לבין האינטרס הציבורי שנקבעה בהלכת פלוני, ובהתחשב בטעמים להסדר הטיעון שהוצגו על ידי הצדדים, ויפורטו להלן, הסדר הטיעון סביר ואכבדו.

למען שלמות התמונה, אציין כי הענישה כספית המוסכמת ביחס לנאשמים 5 ו- 6 היא הולמת, והענישה הכספית המוסכמת ביחס לנאשמת 8 היא בסכום גבוה מאד, המשקף ככל של סכום המס לצד ענישה מקסימלית בהתאם להוראות הדין.

הענישה הקונקרטי

הגעתי למסקנה שיש מקום לכבד את הסדר הטיעון שהציגו הצדדים בפניי בשל צבר הנסיבות שלהלן:

ראשית, הנאשמים הודו ולקחו אחריות על מעשיהם. אכן, התיק מצוי בעיצומה של פרשת ההגנה ונשמעו דיונים רבים, אך פרשת ההגנה בעניינם של נאשמי הפניקס היא בראשיתה, ונקבעו בהקשרה ימי דיונים מלאים רבים, כך שלמרות עיתוי הסדר הטיעון, יש חסכון ניכר בזמן שיפוטי. עוד אעיר כי

בעקבות שמיעת הראיות התגבשה ההסכמה הראייתית בין הצדדים כפי שבאה לידי ביטוי בנוסחו של כתב האישום המתוקן.

שנית, נאשמי הפניקס לקחו אחריות על המעשים והביעו חרטה, כשההסכמות הכספיות הכוללות בסכומים העולים על 14 מיליון ₪ מבטאות, גם אם לא בדרך ישירה, הפנמה של הפסול במעשים. יצוין כי הובהר לביהמ"ש שהמחדל הוסר, אם כי הסרתו לא הייתה כרוכה בהוצאת כספים מצד הנאשמים שלפניי.

שלישית, הנאשמים נעדרי עבר פלילי ולא נפתחו בעניינם תיקים נוספים בשנים שחלפו. דומה שהסיכון שהמעשים ישנו הוא אפסי.

רביעית, לזכות הנאשמים עומדת התנהלותם הנורמטיבית ואף מעבר לכך בכל יתר מישורי החיים. שמעתי בהרחבה על שלל פעולות ההתנדבות בהן מעורב נאשם 6 במהלך השנים, שלחלקן היה נאשם 5 שותף בשנות עבודתו בפניקס, והנאשמים ראויים לברכה על תרומתם לציבור ולחברה, כמו גם על שירות צבאי ושירות מילואים ובענייניו של נאשם 6 גם על שירות המילואים ההתנדבותי המרשים והצל"ש שניתן לו.

חמישית, לקחתי בחשבון את הנסיבות האישיות כפי שפורטו בטיעוני ההגנה ובדברי הנאשמים. אין לביהמ"ש ספק שעצם ההליך הפלילי וההרשעה מהווים עונש משמעותי עבור הנאשמים, והובהר כי שני הנאשמים עזבו את תפקידיהם בפניקס, נאשם 5 עוד במהלך החקירה ונאשם 6 עבר מתפקידו כיועץ משפטי של הפניקס לתפקיד אחר. אני לוקחת בחשבון גם את ההשפעה של ההליך והעונש על משפחת הנאשמים.

שישית, לעניין הזמן שחלף מדובר במעשים בשנים 2007 – 2009, ולזמן שחלף יש משמעות לעניין הצורך הפחות בהרתעה אישית של הנאשמים בשר ודם. יוער כי יש בהסדר הטיעון בכללותו מרכיב הרתעתי ציבורי ברור כלפי החברה הנאשמת וכלפי חברות ציבוריות בכלל.

אשר לעובדה שמרכיבי הענישה המוסכמים לא כוללים עונש מאסר מותנה ביחס לנאשם 6, לאחר ששמעתי את ההבהרות נחה דעתי כי מדובר בהסדר סביר גם בהיבט זה, אשר יושם גם בעבר בביהמ"ש בהקשרים דומים.

אשר על כן, אני גוזרת על הנאשמים את העונשים כדלקמן:

על נאשמת 8:

קנס בסך 14,000,000 ₪, אשר ישולם תוך 21 יום מיום מתן גזר הדין.

על נאשם 5:

1. מאסר על תנאי למשך 6 חודשים, לתקופה של 3 שנים והתנאי שהנאשם לא יעבור עבירות מס.
2. קנס בסך 100,000 ₪, או 6 חודשי מאסר תמורתו. הקנס ישולם ב- 10 תשלומים חודשיים, שווים ורציפים, **כשהראשון בהם ביום 1.8.16 לא ישולם תשלום – תעמוד יתרת הקנס לפירעון.**
3. בהסכמת הנאשם, ניתן בזאת צו של"צ בהיקף של 250 שעות. שירות המבחן יגיש לבימ"ש לא יאוחר מיום 8.8.16 תכנית של"צ לאישור בימ"ש. לאחר שתאושר התכנית, הצו יבוצע ויושלם תוך שנה. **הובהרה לנאשם סמכות בית-המשפט לחזור ולגזור את דינו, אם לא יקיים אחר תנאי הצו.**

על נאשם 6:

1. קנס בסך 100,000 ₪, או 6 חודשי מאסר תמורתו. הקנס ישולם ב- 10 תשלומים חודשיים, שווים ורציפים, **כשהראשון בהם ביום 1.8.16 לא ישולם תשלום – תעמוד יתרת הקנס לפירעון.**
2. הנאשם יחתום על התחייבות בסך 200,000 ₪, להימנע במשך שלוש שנים מהיום מביצוע עבירות על [סעיפים 217-220](#) לפקודת מס"ה. לא יחתום הנאשם, ייאסר לתקופה של 3 חודשים. לאור השביתה במזכירות נתנת ארכה לחתימה על התחייבות עד ליום 1.8.16.

זכות ערעור לביהמ"ש המחוזי בתוך 45 יום מהיום.

המזכירות תשלח עותק הפרוטוקול לשירות המבחן.

הדיון הקבוע ליום 6.9.16 בעניינם של נאשמים 5-8 מבוטל.

ניתנה והודעה היום י"ג תמוז תשע"ו, 19/07/2016 במעמד הנוכחים.

לימור מרגולין-יחידי, שופטת

[בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן](#)

לימור מרגולין יחידי 54678313-/-

נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה